

БАГАТОЗНАЧНІСТЬ ВУЛИЦІ ЯК ПРОСТОРОВОГО ЕЛЕМЕНТА КОМУНІКАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ СУЧАСНОГО МІСТА

Швидкий розвиток і зміна сучасних великих міст ускладнює сприйняття їх як цілого єдиного ансамблю. У минулому порівняно невеликі розміри міста давали можливість не тільки візуально охопити одним поглядом його композицію і силует здалеку, але і легко зорієнтуватися потім в його структурі, слідуючи об'ємними акцентами основних значущих споруд і просторовими градаціями вулиць.

Історично класифікація вулиць як комунікацій міста була зрозумілою та простою. Вулиці були головними або другорядними, перші виконували роль організуючого композиційного початку структури містобудівного утворення. Прикладів тому знайдеться багато, вони добре відомі. Досить згадати «кардо» і «декуманос», і в пам'яті виникає низка прямокутних структур римських міст-таборів, або величне «трилуччя» містобудівних ансамблів Риму, Версаля, Петербурга, або складну композицію Рінгштрассе у Відні. Історичний розвиток міст визначив не тільки різні композиційні системи вулиць але і їх функціональні та просторові типи, значення і вплив, які вони мають на загальну містобудівну структуру міста. В процесі розвитку історично сформованих міст виникає необхідність вирішення ряду проблем вдосконалення їх просторово-планувальної структури і функціональної організації. Однією з найважливіших проблем, пов'язаних з підвищенням ефективності функціонування міста як просторового організму, є проблема наступності в розвитку просторово-планувальної вуличної структури міста та його центру. Вулиця – це цілий комплекс просторових та композиційних елементів, сформований вздовж лінії комунікації, це не тільки сама траєкторія шляху та руху транспорту чи людини, це простір навколишнього середовища сучасної людини. Архітектурна композиція та просторове значення вулиць залежить від розташування на них об'ємно-просторових форм і архітектурної організації простору, де членування та зломи, ритмічні та пропорційні поєднання, масштабні стереотипи, створюють просторові градації та художньо-емоційне сприйняття.

Протягом довгого часу вулиця виконувала суто функціональні обов'язки у формуванні міського середовища. Історично це була траєкторія руху транспорту та людей, але не тільки, вулиця втілювала в собі кордон між приватним простором житла та безліччю публічних просторів міста. Вона традиційно відповідала за встановлення зв'язку між головними просторами міста, зв'язуючи функції та соціальні групи. Однак в ХХ столітті традиційна вулиця-коридор з двома тротуарами, затиснута

між високими будинками, зникла. Сучасне містобудування почало створювати нові типи публічних просторів – живий міський простір – простір потоків: руху людей, різноманітних подій і дій, комунікації жителів, а успадковані від попередніх епох вулиці адаптувати до зростаючого автомобільного потоку. Сьогодні центральна вулиця міста, покликана краще організувати зростаючі потоки пішоходів, громадського транспорту і автомобілів. Отже не можна не помітити, що деякі з вулиць стають сьогодні дуже жвавими та навіть надто заповненими, а деякі – навпаки втрачають своє насичене колись життя, стають практично порожніми. З іншого боку, вільний простір дає змогу простіше пересуватися до більш віддалених вулиць чи об'єктів, хоча ці переміщення частіше пов'язані зі споживанням або розвагами. Таким чином, зростає концентрація міських жителів в певних частинах міста та на деяких вулицях, розташованих в центральній його частині.

Майбутнє вулиці полягає в її багатозначності, в сучасному комплексі міського простору, а так само в розумінні історії вулиці і міста в цілому та сучасних змін, які вона зазнає: змінюються стилі життя, житлова і робоча забудови виявляються розкиданими, натомість зростає насиченість руху різними новими видами, підвищується мобільність та ускладнюється транспортна та пішохідна системи. Відтепер вулиці вписані в систему публічних просторів найрізноманітніших форм, які дуже чутливі до конкуренції в структурі центрів міста. Сучасна вулиця - багаторівневий об'єкт, вона формує систему просторів, пов'язаних між собою, це складна структура мікропросторів із вже своїми траєкторіями, швидкостями та множинним сприйняттям інформації та часу.

Вулиця є комунікативною формою міського простору, яка володіє власною конфігурацією, архітектурою та історією, а також служить місцем спілкування. Зрозуміти значення та просторову композицію сучасної вулиці неможливо без урахування та аналізу її історії, частиною якої є функції вулиць (торгова, реміснична, офісна та ін.), навіть якщо вони змінилися з часом. Такий аналіз необхідний, оскільки визначає сучасні звичаї вулиці, її зовнішній вигляд, формує ритм її життя, задає її емоційний фон. Цей історичний вимір стає ще більш необхідним, якщо мова йде про центр сучасного міста в історичній структурі. Таким чином, багатозначність вулиці як просторового елемента в комунікаційній структурі сучасного міста, пов'язана з її значенням та історичною спадщиною і залежить від міського простору, в який вони вписані на різних рівнях, масштабу та різних культурних та естетичних контекстів, які неможливо зрозуміти без контексту цілісної структури міського ансамблю. Будь-яка вулиця вписана в просторову та композиційну структуру міста, в структуру культурно-естетичних вражень та архітектурно-художніх цінностей, в системи дорожнього руху та містобудівних стратегій, в функціональну структуру просторів відпочинку, житла, роботи, торгівлі, інженерії та ін.